

Yttrande av Judiska Centralrådet över SOU 2019:13 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet. Betänkande av Agenda 2030-delegationen

Judiska Centralrådet har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2019:13 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet. Den visionära, höga och breda ambitionsnivån med betoning på samordning och samverkan ger de nödvändiga ramarna för framsteg i enlighet med Agenda 2030. I konkretiseringen av dessa ramar och processer vill Judiska centralrådet kommentera ur perspektivet som civilsamhällesaktör och som nationell minoritet.

Vikten av samverkan. Hur det civila samhället - däribland den judiska minoriteten – kan bidra

- Centralrådet instämmer med utredaren i att civilsamhället har en viktig inkluderande funktion genom minskande av utanförskap och stöd till de som utsätts för diskriminering. Utöver att agera kunskapsförmedlare externt och internt samt utkrävande av ansvar visavi makthavare och genomförare av välfärdsfunktioner. Av dessa skäl är stöd till dessa organisationer inte bara motiverat utan nödvändigt. De judiska församlingarna bidrar till en mångfald i samhället genom att tillhandahålla en bred och mångsidig infrastruktur med syfte att slå vakt om svenska judars uttryck för sin identitet och kultur.

Processer och styrning

- När det gäller samarbeten på lokal och regional nivå – där kontaktytorna mellan politiska institutioner och civilsamhälle – oftast uppträder så finner Centralrådet det önskvärt med en tydlig nationell styrning för att underlätta genomförandet lokalt och regionalt. I likhet med Delegationen finner Centralrådet att otydligheter i nationell styrning kan försvåra genomförande lokalt. Centralrådet erfar t.ex. att skillnader mellan regioner och kommuner i förutsättningar och medvetenhet om minoriteternas intressen kan samvariera med vissa glapp mellan kommunal/regional praxis och regeringens intentioner.
- Centralrådet anser det önskvärt att Agenda 2030-kommittén, såsom föreslås i utredningen, ska vara brett sammansatt för att spegla ett brett samhällsperspektiv som får prägla genomförandet av Agendan.
- Centralrådet välkomnar förslaget att SKL tar en aktiv roll i att integrera arbetet med hållbar utveckling i kommuner och regioner. Centralrådet har även sedan tidigare förordat att SKL skulle ta en aktiv roll i implementerandet av nationella minoriteters rättigheter genom att samordna insatser och kommunikation med och mellan kommuner och regioner respektive de medlemsorganisationer som företräder minoriteterna.
- Då landstingen från och med 1 januari 2019 har det regionala utvecklingsansvaret ser Centralrådet det som angeläget att den judiska nationella minoritetens avsaknad av motsvarighet till förvaltningsområden inte missgynnar gruppen i dialogen kring hållbarhetsutveckling m.m. I länsstyrelsens rapport om minoritetspolitikens utveckling år 2018 framkommer att landstingens kontakter med den judiska minoriteten är relativt få och ger sällan möjlighet till jämlikt inflytande (i jämförelse med de nationella minoriteter som har förvaltningsområden). Skevheter i perspektiven riskerar generera målkonflikter istället för att tillvarata synergier.

Hur kan samhället bidra på nationell och regional nivå till att stärka civilsamhällets - och därmed även den judiska minoritetens – förutsättningar

- Centralrådet delar utredningens bild av att ett självständigt, öppet och vitalt civilsamhälle är en förutsättning i ett demokratiskt samhälle och för en hållbar utveckling. Centralrådet instämmer här även i den centrala vikten av statlig, regional och kommunal bidragsgivning till civilsamhällets institutioner för att säkra dessa institutioners infrastruktur och verksamheter. Särskilt intressant som långsiktig finansieringsmodell är idéburna offentliga partnerskap (IOP) som bl.a. möjliggör förverkligandet av Agendans rättighetsperspektiv. Partnerskapet signalerar fokus på samverkan för att nå de gemensamma målen. Centralrådet välkomnar därmed utredningens bedömning att regeringen aktivt bör verka för att främja dessa partnerskap.

Gränsdragningen mellan statens och civilsamhällets ansvarsområden

- Enligt regeringens handlingsplan för Agenda 2030 är ett av fokusområdena: ett jämlikt och jämställt samhälle. Enligt delegationen kräver fokusområdena ett brett engagemang från samhällets aktörer. Centralrådet vill här erinra om att när det gäller basala demokratiska rättigheter måste staten ta det övergripande och övervägande ansvaret. Idag axlar den judiska minoriteten exempelvis en orimligt stor del av ansvaret för sin egen säkerhet och trygghet, något som borde säkras av staten för samtliga medborgare på lika villkor. Bidragssystemen behöver då präglas av långsiktighet och förutsägbarhet för att möjliggöra proaktivt arbete med trygghetsskapande åtgärder. Sverige klassas idag som fullständigt fritt i en årlig granskning av det civila samhällets förutsättningar, såsom omnämns i utredningen. Idag finns trots detta begränsningar i termer av hot och hinder för den svenska judiska minoriteten att fullt och fritt aktivt delta i samhällslivet på jämlika villkor.

Stockholm 2019-06-24

Charlotte Manderman

Isak Reichel

Judiska Centralrådet i Sverige